

اردبیلی‌ها آئین کهن "نو اوستی" را به جای آوردند

برافروختن آتش و پریدن از روی آن، همان قدر که در شب چهارشنبه آخر سال در ایران مرسوم است، فردای آن روز هم پرش از روی آب‌های جاری و پر کردن کوزه‌ها به نشانه طهارت دل و دستیابی به آرزوها به عنوان رسم کهن "نو اوستی" مشهور است و همه ساله در اردبیل برگزار می‌شود.

به گزارش خبرنگار ایرنا امروز چهارشنبه بسیاری از مردم اردبیل در کنار رودخانه بالیقلو در مرکز شهر اردبیل حضور یافته و آئین سنتی نو اوستی را بجا آوردند و در سایر نقاط این شهر نیز پریدن از روی آب‌های روان، برداشت آب و رها کردن چند تار مو در آب‌های جاری طبق سال‌های گذشته برگزار شد و در باور مردم اردبیل، آب با تحویل سال نو تازه می‌شود و از اینرو صبح نخستین چهارشنبه اسفند ماه به "سو چرشنبه‌سی" شهرت دارد و خیلی‌ها حتی پیش از طلوع آفتاب به سراغ آب‌های روان رفته و از روی آن می‌پرند، به هم آب می‌پاشند و نغمه می‌خوانند.

این رسم از پیشینه زیادی در اردبیل برخوردار است و طبق نوشته مرحوم بابا صفری در صفحه ۱۰۸ جلد دوم کتاب اردبیل در گذرگاه تاریخ "رسم عمومی بر آن بود، همان گونه که شب چهارشنبه‌سوری از روی آتش می‌پریدند، صبح چهارشنبه هم از روی آب جاری بگذرند.

پیش‌تر در شهرها نهرهای متعددی جریان داشت که علاوه بر مشروب ساختن باغچه‌های حیاط‌ها، آسیاب‌ها را نیز به کار می‌انداخت و آرد مورد نیاز مردم را فراهم می‌ساخت؛ این بود که صبح زود بیشتر مردها و به ویژه جوان‌ها برای پریدن از روی آب به کنار نهرها می‌رفتند و چون پریدن از آنها در جایی میسر می‌شد که عرض نهر کمتر باشد.

میرناصر داودزاده جامعه‌شناس و استاد دانشگاه در اردبیل در این باره گفته است: بسیاری با این باور که در چنین روزی حاجت‌ها و نیت‌ها برآورده می‌شود، با در دست داشتن قیچی، جارو و کوزه‌های سفالی در محل پل تاریخی یئدی گوز یا هفت چشمه اردبیل حاضر شده، دعاگویان هفت مرتبه عرض رودخانه بالیقلو را طی کرده و سپس با دسته‌های اسپند، آب را جارو می‌کردند.

به گفته او جارو کردن آب نماد جارو کردن کدورت و ناپاکی‌ها از دل‌ها است و به همین خاطر هم زنان صبح زود جارو به دست در کنار آب‌های روان حاضر می‌شوند تا پیش از تحویل سال تمامی کدورت و تلخکامی‌ها را جارو کرده و به دست آب روان بسپارند.

وی معتقد است که قیچی کردن و دوختن آب، انداختن هفت قطعه سنگ در آب، انداختن کفش‌های کهنه، شکستن کوزه‌های سفالین سال گذشته در کنار آب و پر کردن کوزه نو با آب تازه از دیگر عادات رایج بین مردم اردبیل در مراسم نو اوستی بوده است.

وی اضافه کرد: بانوان اردبیلی با هفت بار گذاشتن از عرض رودخانه گذر از فراز و نشیب‌های زندگانی روزمره را تمرین می‌کردند، زندگی خود را به برکت و پاکی آب گره می‌زدند و هر از گاهی آرزوی خود را در تکه کاغذی نوشته شده به سوی آب روانه می‌کردند: "سلام! سلام! آب روان! نه آخیرسان روان روان؟ و حاجتیمی یا صاحب الزمان".

بیوک جامعی صاحب‌نظر حوزه فرهنگ فولکلور استان اردبیل در این خصوص گفته است: در مشگین‌شهر و بسیاری نقاط روستایی این شهرستان نیز مردان در روز چهارشنبه پیش از روشن شدن کامل هوا، حیوانات خود را برای سیراب کردن به لب رودخانه نزدیک روستا می‌بردند؛ چرا که به عقیده آنها این کار درد و بلا را از حیوانات دور کرده و برکت به ارمغان می‌آورد.

بنا بر نظر او حضور نوعروسان بر سر چشمه‌های آب و شستن حنای دست‌ها با آب خنک همراه با بریدن کمی از موها سر به نشانه خوشی‌مندی از دیگر آیین‌های ویژه این روز در شهرستان مشگین‌شهر بود و پریدن از روی آب را در زبان محلی "سو اوستوندن آتیلماق" می‌گویند.

میرنبی عزیززاده نویسنده کتاب "تاریخ دشت مغان" نیز در این زمینه می‌گوید: مردم در منطقه مغان پیش از طلوع آفتاب روز چهارشنبه دسته‌جمعی به کنار رودخانه‌ها می‌رفتند، آتشی می‌افروختند و جوانان در آنجا به سوارکاری می‌پرداختند.

آب، الفبای زندگی و آبادانی است و نه تنها بخش عمده بدن انسان و موجودات زنده را تشکیل می‌دهد بلکه در آمال و آرزوهای بشر نیز جایگاه خاصی از دیرباز داشته و دارد و شاید بتوان ادعا کرد که در میان عناصر چهارگانه (آب، آتش، خاک و باد)، نقش آتش و آب پررنگ

تر باشد و پیوند این دو در شب و صبح چهارشنبه آخر سال گواه بر
این ادعاست.